

„Moja hoja na Triglav“, napol popis, napol humori-
stična novela; izšel je l. 1897. v Knezovi knjižnici.

Rajni Mencinger je bil blag človek. Kakor njegovi
spisi, tako je bilo tudi njegovo zasebno življenje prožeto
s plemenitostjo, veselo dobrohotnostjo ter upanjem v
Previdnost; sam se je najlepše označil z nagrobnim na-
pisom, ki si ga je tako sestavil: „Tukaj počiva advokat
Janez Mencinger. Pravdo svojega življenja je začel
l. 1836. in jo nedovršeno končal l. 1912. Bodi mu sodba
milostna!“

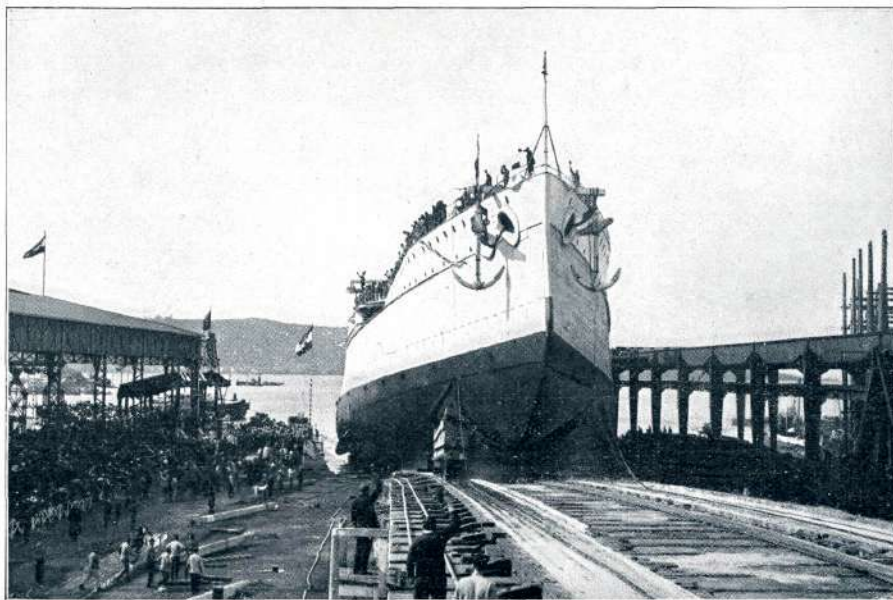
Ljudski oder.

Dr. Krekove „Tri sestre“ tvorijo pri nas svetlo
točko v silni revščini preprostih iger za manjše odre.
Tipi iz naroda stoje pred nami tako živi, da jih ume
takoj popolnoma vsak, kdor pozna naše kmetško živ-
ljenje. Orel in France sta dva trdna moška stebra,
ob katera buta zastoj komično-resno valovje ženskih
sitnosti in zvičaj. Njiju mirna in samozavestna vlada
pripravi vihrave ženske do prostovoljnega zaključka:
„Mož je glava!“ Pravijo, da je igra sirova. Toda
glavna vsebina igre obstoja deloma v tem, da se grčava
Špela izpreobrne v ljubezno ženico. Lep kontrast
k Orlu in Francetu pa tvori organist, ki v svoji
mehki nravi komaj uide prav neslavnemu podlož-
ništvu v lastni hiši, da ga ne spravi pravočasno Orel
na pravo pot. Uprizoritev te igre na „Ljudskem odru“
meseca marca t. l. je bila srednja, tako da ne moremo
govoriti o preveč posrečenih, pa tudi ne o ponesrečenih
vlogah. — Pravi kontrast k „Trem sestram“ so Grillpar-
zerjevi: „Morja in ljubezni valovi“, ki smo jih
videli v razprodani hiši prvikrat dne 10. marca. Po
poročilih v „Slovencu“ posnamemo, da se je za igro
vršilo nad šestdeset skušenj pod vodstvom g. primarija
dr. Robida. Uprizoritev je pokazala, v koliko je „Ljudski
oder“ že kos klasični drami. — Z uspehom smo lahko
zadovoljni. — Pripomnimo pa par splošnih stvari.

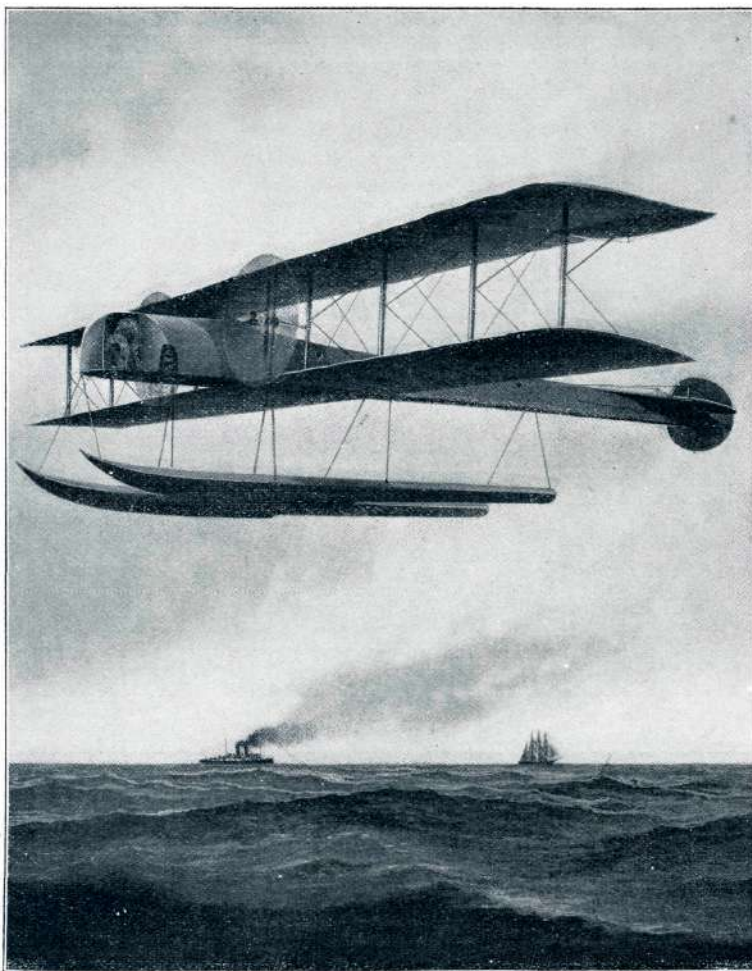
Ali se je izplačal trud,
ki so ga imeli igralci in re-
žiser z uprizoritvijo te igre?
Po našem mnenju samo de-
loma. Govorilo se je na odru
mnogokrat tako tiho, da ni
bilo mogoče slediti. Stalen
napor, slediti tihemu govor-
jenju, pa utruja gledalca. In
če gledalec pri taki psiholo-
ški drami približno tretjino
misli presliši, izgubi študija
sama svoj učinek, ostane le
malo več kot zunanji okvir.
Dejanje razume samo tisti,
ki je dramo doma preštudi-
ral. Taki pa so prav redki
in — silno izbirčni. Zado-
voljiti jih more samo uprizori-
tev z izvežbanimi umetniki,
ki gledalcu izpopolnijo nje-
govo umevanje umetnine. O
tem pa v celoti pri nas niti
ne more biti govora. — In
ti verzi! Tudi lepa prestava
drame v verzih niti izobra-
žencu od daleč ne nadomesti

originala. Na poti iz originala v prevod se izgubi
vedno premnogo prvotne lepote. — Zato precej gle-
dalcev iz krogov izobraženstva ni vztrajalo do konca.
Vzrok temu je bil tudi ta, da traja igra nad tri ure. —
Predstavo so ponavljali dne 19. marca ob štirih po-
poldne. Udeležila sta se je tudi deželni predsednik
baron Schwarz in grof Chorinsky. —

Dne 24. marca je nastopil na „Ljudskem odru“
vdruživ g. Verovšek kot gost v izvorni enodejanki
„Ključovalci“ (spisal Homunkulus) in v Murnikovi
burki „Napoleonov samovar“ kot Drenovec. „Ključ-
ovalci“ obdelujejo zanimivo snov; osvobojenje inteli-
gentnega človeka, ki živi v malem mestu, móre ma-
lomestnih predsodkov in strahu pred časopisjem. To
misel je avtor utelesil na dr. Hrastovi rodbini, ki je
s stališča škandalazeljne množice diskreditirana, ki pa,
opirajoč se na izpričevalo svojega srca, ponosno klju-
buje svoji okolici. V oceno drame same se na tem
mestu ne moremo spuščati. Uprizoritev je bila deloma
prav dobra, deloma srednja. Da je g. Verovšek na-
redil iz svoje vloge, kar se je dalo, tega ni treba
posebej omenjati. Uprizoritev „Napoleonovega samo-
vara“ pa je odločno stala precej nad nivojem dile-
tantskih predstav. — Na cvetno nedeljo in velikonočni
ponedeljek smo videli na „Ljudskem odru“ zopet slo-
vensko noviteto. Igrali so „Dekle z biseri“ v šestih
slikah, katere je priredil po znanem romanu frančiškan
dr. Gvido Rant. Dramatizacija tako obširnega romana
z bogato vsebino je težka stvar. Poltretjo uro tra-
jajoča uprizoritev nam more podati samo glavno
ogrodje dejanja. Ako izide dramatizacija v tisku, bo
mogoče izpregovoriti o njej več na podlagi primer-
janja z romanom. Prizore iz dobe prvih kristjanov
gleda naše občinstvo rado. O tem so pričale tudi ova-
cije, ki so jih gledalci ob premieri opetovano prire-
dili navzočemu avtorju v dobro obiskani hiši. — Čas
za študiranje tega igrokaza je bil odmerjen prav
pičlo: samo en teden. Zato pa je uprizoritev jasno

BOJNO LADJO „TEGETTHOFF“ SPUŠČAJO V MORJE.

V AEROPLANU ČEZ ATLANTSKI OCEAN.

pokazala, v koliko so člani „Ljudskega odra“ že zmožni, nastopati brez daljše priprave. In lahko rečemo, da se je ta poskus obnesel častno.

Dne 14. aprila je imel g. Verovšek svoj častni večer: Nastopil je kot Krjavelj v „Desetem bratu“. Obisk gledališča ta večer je bil dovoljen, pričetek netočen — kakor večkrat — in konec zato prepozen.

I. D.

Ivana pl. Zajca, znanega hrvatskega skladatelja, je imenovala Jugoslovanska akademija v Zagrebu za častnega člana.

Spomenik se bo postavil slovenskima skladateljema dr. Benjaminu in dr. Gustavu Ipavicu v št. Jurju ob južni železnici.

Razstava slik k delom Henrika Sienkiewicza je bila ta mesec v Ljubljani. Zgodovinske povesti Sienkiewiczeve s svojimi markantnimi značajmi in efektnimi prizori so silno mikavne za ilustratorje. Poljski slikarji so dobili v njih obilico motivov; mojstri prve vrste so črpali iz Sienkiewicza. V Ljubljani smo videli 75 slik, večinoma iz trilogije. Razstavili so: St. Batowski, W. Tetmeyer, Julij Kossak, Szczyglinski, W. Tracewski, K. Gorski, P. Stachiewicz, Wodzinowski, Aksentowicz, S. Jarocki, Cionglinski, E. Trojanowski, Z. Rozwadowski, Gruszecki. Najbolj so zanimali se-

veda znani mojstri Kossak, Tetmeyer in Batowski.

Belokranjska železnica. Dne 23. marca t. l. se je slovesno zasadila prva lopata za zgradbo belokranjske železnice. Ta železnica je velevažna za nas, ker bo vezala Kranjsko preko hrvaškega Primorja z Dalmacijo.

Iz pisem L. N. Tolstega.

Razum srca.

Davno sem Vam že hotel pisati o „Dimu“ (romanu Turgenjeva); seveda ravno to, kar ste Vi pisali meni. Saj je ravno to vzrok, da se imava tako rada, ker obadva misliva z razumom rada, kakor ste ga Vi nazvali. (Še enkrat hvala za tisto pismo. Razum razuma in razum srca — to mi je marsikaj pojasnilo.) Jaz sodim o „Dimu“ tako: Moč pesnitve obstoji zlasti v ljubezni; smer te sile pa je odvisna od značaja; brez ljubezni ni poezije; krivo namerjena sila, neprijetni, slabotni pesnikov značaj odbija. V „Dimu“ pa ni skoro nobene ljubezni za nobeno reč in skoro nobene poezije, temuč kvečjemu kakor nekaj nagnjenja za lehkomiselno, koketno prešuštvo in zato je poetična stran te povesti le zoperna.

Ideje v umetnosti. (O Ani Karenini.)

Če pa kratkovidni kritiki menijo, da sem hotel le to slikati, kar mi je všeč — morda, kako Oblonskij kósi in kaka ramena ima gospa Ana — se motijo. V vsem ali vsaj skoro v vsem, kar sem pisal, me je vodila potreba, zbrati in združiti misli, ki spadajo v trdno zvezo, če jih hočemo izraziti; toda vsaka misel, ki se izrazi samostojno v besedah, izgubi svoj zmisel in se nenavadno razblini, če se pojmuje sama zase in neodvisno od zveze, v kateri stoji. Zveza sama se pa, menim, ne doseže zopet s kako mislijo, ampak z nečim drugim; temelja te zveze ni mogoče izraziti neposredno z besedami, izraziti se da le posredno — to se pravi, z besedami moremo slikati osebe, prizore, položaje. Vi sami veste vse to veliko bolje od mene, toda s tem vprašanjem sem se zadnji čas veliko pečal. Eden najmočnejših dokazov zame je bil opis samomora Vronskega, ki Vam je bil tako všeč. Poglavlje, v katerem popisujem, kako Vronskij pojmuje svojo vlogo po sestanku s soprogom, je bilo že zdavnaj gotovo. Začel sem bil že s popraviljanjem — ko Vronskij nenadno, pa tudi čisto nujno seže po pištoli. In sedaj se je pokazalo, da je to bilo za daljnji razvoj organično potrebno.

Umetnikova ljubezen.

Živec umetnosti je strastna ljubezen umetnikova do predmeta, in če ta ljubezen živi, bo umetnina vedno odgovarjala tudi drugim zahtevam — bogata bo in lepa. Vsebinska nas bo zadovoljila, ker ničvrednega predmeta ni mogoče strastno ljubiti. In tudi lepote